

Reykjavík, 30. október
2007
R07100223
5214-0
KST

Umboðsmaður Alþingis
Tryggvi Gunnarsson

Álftamýri 7
108 REYKJAVÍK

Svar Reykjavíkurborgar við bréfi umboðsmanns Alþingis dags. 9. október 2007.

Vísað er til erindis, dags. 9. október sl. þar sem m.a. er óskað upplýsinga um stofnun Reykjavík Energy Invest (REI), sölu hlutafjár og aðdraganda sameiningar REI og Geysir Green Energy (GGE). Undirritaðri hefur verið falið að svara erindinu.

Inngangur

Orkuveita Reykjavíkur (OR) tók til starfa árið 1999 með sameiningu Rafmagnsveitu Reykjavíkur og Hitaveitu Reykjavíkur. Vatnsveita Reykjavíkur sameinaðist fyrirtækinu ári seinna. OR starfaði í upphafi sem fyrirtæki í eigu Reykjavíkurborgar, borgarfyrirtæki eða stofnun í eigu borgarinnar og laut reglum opinbers réttar. Með lögum nr. 139/2001 um heimild til stofnunar sameignarfyrirtækis um Orkuveitu Reykjavíkur yfirtók sameignarfyrirtækið OR allar eignir, réttindi, skuldir og skuldbindingar borgarstofnunarinnar OR, Akranesveitu, Andakílsárveitunnar og Hitaveitu Borgarness. Sameignarfyrirtækið tók til starfa 1. janúar 2002 og frá sama tíma voru borgarstofnunin Orkuveita Reykjavíkur, Akranesveita, Andakílsárveitun og Hitaveita Borgarness lagðar niður. Með stofnun sameignarfyrirtækisins urðu grundvallar breytingar á umhverfi OR og starfar fyrirtækið nú á sviði einkaréttar. Til dæmis eru starfsmenn fyrirtækisins ekki lengur opinberir starfsmenn og semur fyrirtækið við B-hluta Starfsmannafélags Reykjavíkurborgar. Í B-hluta eru starfsmenn sem starfa hjá fyrirtækjum sem hafa verið í eigu borgarinnar, en eru nú rekin af öðrum aðilum og lúta lögum nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur. Engu að síður fer fyrirtækið með tiltekin verkefni sem sveitarfélögum eru falin að lögum og telst fyrirtækið þegar að þeim verkefnum kemur, starfa á sviði opinbers réttar. Á þetta einkum við um rekstur vatnsveitu sbr. lög nr. 32/2004 um vatnsveitur sveitarfélaga og hitaveitustarfsemi að því leyti sem hún er rekin í skjóli einkaleyfis sveitarfélaga. Raforkuframleiðsla og sala hefur að lögum verið færð á samkeppnismarkað. Í athugasemdum frumvarps að upplýsingalögum nr. 50/1996 segir að undir hugtakið „einkaaðilar“ falli „m.a. félög einkaréttarlegs eðlis, eins og hlutafélög og sameignarfélög, þótt þau séu í opinberri eigu. Ef rekstrarformi opinberrar stofnunar hefur t.d. verið breytt í hlutafélagsform fellur hlutafélagið sem slíkt utan gildissviðs laganna, jafnvel þótt það sé að öllu leyti í eigu ríkis eða sveitarfélags, nema því hafi verið falið sérstakt stjórnarsýsluhlutverk, þ.e. að taka ákvarðanir, í skjóli stjórnarsýsluvalds, um rétt eða skyldu manna...“. Í nýföllum dómi Héraðsdóms Vestfjarða í máli nr. 59/2007; Oddur Guðmundsson gegn Fasteignum

Vesturbyggðar ehf., segir m.a. á síðu 15: „Stjórnsýslulög nr. 37/1993 taka almennt ekki til lögaðila sem stofnað er til á einkaréttarlegum grundvelli í tíðkanlegu félagsformi atvinnufyrirtækja, til dæmis einkahlutafélags, og skiptir í því sambandi ekki máli þó svo félagið sé í opinberri eigu og hafi stjórnsýslu með höndum.“

Löggjafinn lýsir tilgangi OR þannig í 2. gr. laganna um OR að hann sé vinnsla og framleiðsla raforku, varma og vatns, dreifing og sala afurða fyrirtækisins ásamt hverri þeirri starfsemi annarri sem nýtt getur rannsóknir, þekkingu eða búnað fyrirtækisins, sem og iðnþróun og nýsköpun af hverju tagi, ásamt annarri viðskipta- og fjármálastarfsemi samkvæmt ákvörðun stjórnar hverju sinni. Jafnframt er kveðið á um að OR sé heimilt að reka dótturfélög og eiga hlut í öðrum félögum. Á grundvelli þessa lagaákvæðis hefur OR átt hlut í öðrum félögum og rekur nú þrjú dótturfélög; Hitaveitu Akraness og Borgarfjarðar sem er sameignarfyrirtæki OR og ríkisins, Gagnaveitu Reykjavíkur sem er alfarið í eigu OR og REI sem nánar verður fjallað um hér á eftir. Sem dæmi um hlutafélög sem OR hefur átt eða á í má nefna Lína.net, Metan, Vistorka, Nýorka, Feyging, Hitaveita Suðurnesja, Enex og Enex Kína. Öll þessi fyrirtæki eiga það sammerkt að geta nýtt rannsóknir, þekkingu eða búnað fyrirtækisins. Stofnun og aðild að þessum fyrirtækjum hefur verið ákveðin af stjórn hverju sinni samkvæmt áskilnaði 2. gr. laga um OR, sbr. 2. mgr. 4. gr. laganna en samkvæmt því ákvæði fer stjórn OR með málefni fyrirtækisins og annast um að skipulag fyrirtækisins og starfsemi sé jafnan í réttu og góðu horfi. Eigendur hafa ekki komið að þessum ákvörðunum öðru vísi en í gegnum fulltrúa sína í stjórn OR. Kaupin á hlut í Hitaveitu Suðurnesja voru þó borin undir eigendur enda fólst í kaupunum skuldbinding sem fór umfram þau 5% mörk sem kveðið er á um í 2. mgr. 1. gr. laga um OR.

Stofnun REI

Á stjórnarfundum OR þann 7. mars sl. var lögð fram og samþykkt svohljóðandi tillaga forstjóra og aðstoðarforstjóra:

„Stjórn Orkuveitu Reykjavíkur samþykkir að stofna hlutafélag utan um útrásarstarfsemi OR. Félagið hafi sérstakan fjárhag og stjórn. Til félagsins verði lagt hlutafé OR í Enex hf. og Enex Kína ehf. og önnur þau verkefni sem OR stendur að á erlendri grund. Til félagsins leggi OR auk þess hlutafé, allt að 2 milljörðum króna sem notað verði til þátttöku í félögum og verkefnum með öðrum aðilum sem stunda útflutning á íslenskri tækniþekkingu og fjárfestingar í vistvænum orkutækifærum á erlendri grund.“

Í greinargerð sem fylgdi tillögunni segir m.a.

„Orkuveita Reykjavíkur hefur verið í fararbroddi við að skapa íslenskri tækni og þekkingu á jarðhita og vistvænum orkumálum viðurkenningu erlendis. Orkuveitan er það íslenskra orkufyrirtækja sem best er þekkt erlendis og er því talið mikilvægt að hún komi að útrás íslenskrar jarðhitapekkingar og mikil ásókn er í að hafa OR meðal eigenda útrásarfyrirtækja. OR er um 25% eigandi að Enex og á þriðjung í Enex-Kína. Þá er OR einnig þátttakandi í nokkrum verkefnum sem verið er að skoða erlendis.“

Hlutfé verður greitt inn til félagsins á næstu misserum eftir því sem starfsemin og verkefni þróast.

Rétt þykir þar sem starfsemi þessi verður sífellt umfangsmeiri að hafa hana í sérstöku hlutfélagi þar sem ábyrgð er takmörkuð og eigendur OR því ekki í ábyrgð fyrir félagið. Þá er hugsanlegt að taka samstarfsaðila beint inn í félagið.

Mikill áhugi er meðal íslenskra aðila á fjárfestingum í vistvænni orku erlendis t.d. Geysir Green Energy hf, Atorka hf og Enex hf. Tvö fyrst nefndu félögin hafa óskað eftir samstarfi við OR um útrás.“

Af þessari samþykkt má ráða að þegar í upphafi hafi verið gert ráð fyrir að samstarfsaðilar gengju til liðs við REI, s.s. GGE og Atorka hf. Fyrstu stjórn félagsins skipuðu Björn Ársæll Pétursson formaður, Haukur Leósson og Björn Ingi Hrafnsson meðstjórnendur og framkvæmdastjóri var skráður Guðmundur Þóroddsson. Kynntu þeir áform félagsins fyrir hugsanlegum fjárfestum, s.s. Landsbanka Íslands, Kaupþingi og Century Aluminium í því skyni að styrkja fjárhag félagsins og minnka áhættu OR til framtíðar en miklu máli þótti skipta að áhættufjármagnið kæmi að mestu frá einkaaðilum sem starfa á markaði.

Auk tveggja milljarða hlutfjár voru eftirtaldar eigur OR lagðar til hins nýja félags:

Enex hf., hlutabréf að nafnvirði kr. 122.950.431.- á genginu 2,6 og því að verðmæti kr. 319.671.121.-

Enex Kína ehf., hlutabréf að nafnvirði kr. 36.750.000.- á genginu 7 og því að verðmæti kr. 257.250.000.-

Hlutur í slóvakíska hlutfélaginu Galantaterm að nafnvirði kr. 9.929.875.- á genginu 1,32 og því að verðmæti kr. 13.082.448.-

Verðmæti félaganna var staðfest af löggiltum endurskoðanda félagsins og OR með yfirlýsingu dags. 23. ágúst sl., sbr. 26. gr., sbr. 2. mgr. 5. gr. laga nr. 138/1994 um einkahlutafélög. Formaður stjórnar REI, Björn Ársæll Pétursson, baðst lausnar þann 23. ágúst sl. Á hluthafafundi 11. september sl. var Bjarni Ármannsson kjörinn formaður en stjórnin að öðru leyti óbreytt.

Hér á eftir fylgja svör við einstökum spurningum í erindi umboðsmanns frá 9. október sl.:

Spurning 1

Í samræmi við 2. gr., sbr. 2. mgr. 4. gr. laga um OR samþykkti stjórn OR stofnun einkahlutafélagsins REI á fundi 7. mars sl. eins og áður hefur verið rakið. Ákvörðun um stofnun REI var með sama hætti og fyrri ákvarðanir um stofnun eða aðild að hlutafélögum.

Spurning 2

Eins og áður hefur verið rakið samþykkti stjórn OR að leggja REI til hlutfé allt að tveimur milljörðum króna. Jafnframt voru lagðir til REI hlutir OR í þremur hlutafélögum; Enex hf., Enex Kína ehf. og Galantaterm. Samanlagt var verðmæti þessar hluta kr. 590.003.569.- Meðfylgjandi eru upphaflegar samþykktir félagsins og þær breytingar sem gerðar hafa verið.

Á hluthafafundi 11. september sl. var samþykkt að veita stjórn félagsins heimild til að auka hlutafé félagsins um kr. 20.000.000.000- án samþykkis hluthafafundar. Jafnframt var samþykkt að breyta félaginu í hlutafélag. Á stjórnarfundum REI sem haldinn var sama dag var samþykkt að bjóða OR að auka hlut sinn í félaginu um kr. 2.600.000.000 á genginu 1,0, sem greitt verði fyrir 1. febrúar 2008. Jafnframt var samþykkt að beita heimild stjórnar til hækkunar hlutafjár í félaginu um kr. 391.244.870- og selja Sjávarsýn ehf. sem er félag í eigu formanns stjórnar, Bjarna Ármannssonar, á genginu 1,278.

Á stjórnarfundum 17. september sl. var samþykkt að selja Jóni Diðrik Jónssyni hlutafé að kaupverði kr. 30.000.000.- á sama gengi og stjórnarformanni. Um frekari hlutafjárukningar vísast til meðfylgjandi samnings um breytingu á eignarhaldi REI og samruna REI við GGE frá 3. október sl.

Spurning 3

Eins og fram hefur komið samþykkti hluthafafundur REI þann 11. september sl. að veita stjórn félagsins heimild til að auka hlutafé þess í 20 milljarða króna. Stjórn félagsins samþykkti að nýta hluta þessarar heimildar og selja einkahlutafélagi í eigu stjórnarformanns hlutafé að nafnverði kr. 391.244.870- á genginu 1,278, samtals að verðmæti 500 milljónir króna.

Spurning 4

Samkvæmt 4. mgr. 3. gr. laga um OR eiga borgar- og bæjarstjórnar eignaraðila, stjórn og forstjóri Orkuveitu Reykjavíkur og löggiltur endurskoðandi fyrirtækisins rétt til setu á aðalfundi. Borgar- og bæjarstjórnar hlutaðeigandi sveitarfélaga fara með atkvæðisrétt eignaraðila á aðalfundi. Í samræmi við ákvæðið sóttu fundinn þann 3. október sl. borgarstjórnin í Reykjavík og bæjarstjórnin í Borgarbyggð. Fulltrúi Akraneskaupstaðar var forseti bæjarstjórnar sem er staðgengill bæjarstjóra skv. samþykktum kaupstaðarins en bæjarstjórnin boðaði forföll.

Spurning 5

Á stjórnarfundum REI 1. október sl. var samþykkt að nýta hluta heimildar til að auka hlutafé félagsins um 20 milljarða króna og selja nýtt hlutafé til 18 aðila; 17 einstaklinga og Starfsmannafélags OR, samtals að nafnverði kr. 338.442.290.- Þessari samþykkt var breytt á stjórnarfundum í REI 3. október og einstaklingunum fækkað í 11. Þessi samþykkt var dregin til baka á fundum stjórnar REI 6. október sl. Eftir stendur samþykkt um að selja þremur aðilum; félagi í eigu stjórnarformanns Bjarna Ármannssonar, Jóni Diðrik Jónssyni og Starfsmannafélagi OR, af hluta heimildar til hlutafjárukningar.

Spurning 6

Samkvæmt lögum um OR er félaginu heimilt að reka dótturfélög og eiga hlut í öðrum félögum. Eins og áður er fram komið hefur stjórn OR ákveðið stofnun og aðild að fjölda hlutafélaga og hafa þær ákvarðanir ekki verið bornar undir eigendur sérstaklega enda reyni ekki á ákvæði 2. mgr. 1. gr um 5% ábyrgðarmörkin.

Af hálfu Reykjavíkurborgar og OR hefur verið litið svo á að einfaldar ákvarðanir stjórnar um stofnun dótturfélaga eða um kaup á hlut í félögum, teljist ekki skuldbindingar í skilningi 7. gr. sameignarsamnings um OR þannig að þær þurfi samþykki eigenda. Það sé aðeins þegar OR takist á hendur ábyrgðir og skuldbindingar sem fallið geta á sveitarsjóði að bera þurfi ákvarðanirnar undir eigendur, þ.e. sveitarstjórnirnar. Dæmi um slíkt voru kaupin á hlut í Hitaveitu

Suðurnesja.

Í samræmi við framangreindan skilning, sem fylgt hefur verið í öllum tilvikum þegar OR hefur stofnað dótturfélag eða fest kaup á hlut í félagi, fólu þær ákvarðanir sem teknar voru á stjórnar- og eigendafundi OR þann 3. október sl. ekki í sér ábyrgðir eða skuldbindingar eigenda sem samþykkja þurfti af viðkomandi sveitarstjórnnum. Nauðsynlegt er að fram komi að ekki var verið að selja eitur OR. Allir þeir hlutir sem seldir hafa verið eru nýtt hlutafé og verðmæti eignarhluta í félögum er allt enn til staðar. Þær ákvarðanir sem teknar voru á eigendafundi OR munu ekki skerða efnahag OR. Hið bókfærða virði eignanna byggir að meginstofni til á mjög nýlegum viðskiptum með eignirnar. Sem dæmi má nefna að gengi hlutarins í Enex, tók mið af nýlegu mati á virði félagsins í tengslum við hlutafjárútkningu. Hluturinn í Hitaveitu Suðurnesja er metinn á sama verði og hann var keyptur á fyrr á þessu ári. GGE lagði sinn hlut í hitaveitunni, sem var u.þ.b. helmingi stærri, inn á sama gengi. Í meðfylgjandi minnisblaði forstjóra OR, dags. 7. október sl., er nánar rakið virði þeirra hluta og eigna sem OR lét renna inn í félagið.

Þær ákvarðanir sem teknar voru á eigendafundinum voru eftirfarandi:

1. Samþykkt var að OR keypti nýtt hlutafé í REI að fjárhæð kr. 2.600.000.000.- á genginu 1,0.
2. Samþykkt var að OR legði inn hlut fyrirtækisins í Hitaveitu Suðurnesja að bókfærðu verði kr. 8.674.611 sem hlutafé í REI á genginu 2,7 og fengi hlutafé í REI að nafnverði kr. 3.209.276 sem undanfara samruna REI og GGE.
3. Samþykktur var þjónustusamningur OR og REI um aðgang REI að tækniþjónustu, vörumerki OR og að samstarfsverkefnum OR við aðila erlendis verði fyrst beint að REI áður en þau verði boðin öðrum samstarfsaðilum.
4. Samþykktur var samruni REI við GGE samkvæmt samningi, dags. 3. október sl., um breytingar á eignarhaldi REI og samruna REI við GGE, þar sem REI er yfirtökufélag.

Sameignarsamningur um OR kveður á um að æðsta vald í málefnum félagsins sé í höndum aðalfunda. Heimilt er að halda aukafundi eigenda (eigendafundi) milli aðalfunda. Um atkvæðagreiðslur, vægi atkvæða o.þ.h. gilda sömu reglur og á aðalfundum. Rétt þótti vegna stefnumarkandi eðlis ákvörðunarinnar um að sameina félagin tvö; REI og GGE, að bera hana undir eigendafund.

Samkvæmt 4. mgr. 3. gr. laga um OR eiga borgar- og bæjarstjórar eignaraðila rétt til setu á aðalfundi og fara með atkvæðisrétt eignaraðila á aðalfundi. Í þessu felst að borgarstjóri hefur stöðuumboð til að taka ákvarðanir fyrir hönd eigandans, Reykjavíkurborgar á aðalfundum eða eigendafundum. Það stöðuumboð verður þó ekki talið vera án takmarkana. Þær vangaveltur hafa komið upp í kjölfar sameiningarinnar hvort borgarstjóri hafi farið út fyrir stöðuumboð sitt, þ.e. hvort borgarráð hefði þurft að samþykkja sameininguna. Af því tilefni m.a. hefur borgarráð sett á laggirnar sérstakan stýrihóp um málefni OR. Segir í drögum að erindisbréfi stýrihópsins að hlutverk hans sé að „*kanna allar hliðar samruna Reykjavík Energy Invest og Geysir Green Energy með það að markmiði að almannahagsmunum verði til haga haldið, löglega verði að verki staðið og öllum spurningum svarað sem þegar hafa komið upp og upp kunna að koma við skoðun málsins, m.a. með tilliti til athugasemda og spurninga Umboðsmanns Alþingis.*“ Stýrihópnum er

ætlað útfæra nánar verkefni hópsins og skila vinnu sinni í áföngum. Stýrihópurinn skal tímasetja áfangana og ljúka vinnu, þ.m.t. gerð orkustefnu Reykjavíkurborgar, fyrir 1. júní 2008. Má ætla að niðurstöður varðandi þann þátt sem umboðsmaður spyr um liggi fyrir innan fáeinna vikna. Verður umboðsmaður upplýstur um þær niðurstöður sem og áfangaskiptingu vinnu stýrihópsins og ætlaðar tímasetningar áfangaskila um leið og þær liggja fyrir.

Spurning 7

Vísað er til svara við spurningu 1, 3, 4, 5 og 6.

Spurning 8

Eins og áður hefur verið rakið starfar OR á sviði einkaréttar. Engar eigur OR hafa verið seldar og allt það verðmæti sem áður var til staðar er enn til staðar í nýju sameinuðu félagi. Nýir hluthafar keyptu viðbótarhlutafé og lögðu inn eignir með sama hætti og OR. Af tilvitnuðum dómi Hæstaréttar í máli nr. 407/1999 má ráða að Hæstiréttur sé að viðurkenna að um kaupsamninga gildi reglur einkaréttarins að því frátöldu þegar verið er að ráðstafa opinberum eigum með sölu. Eitt af verkefnum stýrihóps borgarráðs um OR er að kanna aðkomu einstakra fjárfesta að REI, m.a. með hliðsjón af jafnræðisreglu. Mun umboðsmaður verða upplýstur um niðurstöðu stýrihópsins jafnskjótt og hún liggur fyrir.

Spurning 9

Vísað er til svars við spurningu 8, m.a. um verkefni stýrihóps borgarráðs um OR.

Spurning 10

Í svari við spurningu 6 er rakið að mat á verðmæti hluta OR í einstökum félögum sem látnir voru inn í REI byggði á mjög nýlegum matsgerðum og kaupsamningum um þessa hluti. Eins og rakið hefur verið lágu fyrir staðgóðar upplýsingar um verðmæti Enex, Enex Kína og Hitaveitu Suðurnesja. Þetta eru þær eignir sem mynda það eignasafn sem látið var renna inn í REI. Löggiltur endurskoðandi OR og REI hefur staðfest að virði þessara hluta hafi verið til staðar eins og lögskýlt er.

Til viðbótar við eignasafnið sem REI á, felst verðmæti félagsins í þeim þjónustusamningi sem REI hefur gert við OR um aðgang að tækniþjónustu, vörumerki OR og að samstarfsverkefnum OR við aðila erlendis verði fyrst beint að REI áður en þau verði boðin öðrum samstarfsaðilum. Þessi óefnislega eign var metin á 10 milljarða króna við sameininguna. Endurskoðendur OR treystu sér ekki til að verðmeta þjónustusamninginn eða láta í té álit á því hversu mikils virði hann væri. Viðurkennt er að erfitt er að verðmeta óefnisleg gæði, s.s. „good will“ fyrirtækja, mannauð, þekkingu og viðskiptasambönd. Halda má því fram að slík gæði séu þess virði sem gagnaðilinn er reiðubúinn að greiða.

Spurning 11 og 12

Um hæfi sveitarstjórnarmanna er fjallað í 19. gr. sveitarstjórnarlaga. Samband íslenskra sveitarfélaga hefur gefið út sérstakar skýringar og athugasemdir við sveitarstjórnarlögin. Í skýringunum með 19. gr. er sérstaklega fjallað um setu sveitarstjórnarmanns í stjórn fyrirtækis. Þar segir m.a.:

„Stjórnarstaða eða seta í stjórn fyrirtækis eða félags getur einnig leitt til vanhæfis sveitarstjórnarmanns þegar sveitarstjórnin fjallar um mál er varða fyrirtækið eða félagið sérstaklega. Þetta á þó ekki við ef viðkomandi sveitarstjórnarmaður situr í stjórn viðkomandi fyrirtækis eða félags sem

fulltrúi sveitarfélagsins, þ.e. hefur verið kjörinn til þess af sveitarstjórninni eða situr t.d. í stjórn hlutafélags eingöngu í krafti hlutafjäreignar sveitarfélagsins.“

Í athugasemdum með frumvarpi til gildandi sveitarstjórnarlaga nr. 45/1998 segir að ekki hafi verið talin ástæða til að gera jafnstrangar hæfiskröfur í sveitarstjórnarlögunum og eru í stjórnsýslulögunum, þar sem flest sveitarfélög séu of fámenn til að geta staðið undir slíkum kröfum. Augljóst er að þau rök eiga ekki við stærsta sveitarfélag landsins Reykjavíkurborg með yfir eitthundraðþúsund íbúa. Af þeim sökum hefur Reykjavíkurborg í samþykkt um stjórn Reykjavíkurborgar og fundarsköp borgarstjórnar nr. 638/2001 sett ítarlegri ákvæði um hæfi borgarfulltrúa og annarra fulltrúa í nefndum og ráðum borgarinnar. Er ákvæðin að finna í 23. – 26. gr. samþykktarinnar. Taka ákvæðin mjög mið af hæfisreglum stjórnsýslulaga (23. gr.) en eru þó sniðin að aðstæðum sveitarstjórnarstigsins (24. gr.). Litið hefur verið svo á að þessar hæfisreglur nái einnig til fulltrúa Reykjavíkurborgar í stjórnum fyrirtækja í eigu Reykjavíkurborgar, þ.m.t. sameignar- og hlutafélaga.

Framangreind túlkun á 19. gr. sveitarstjórnarlaga, þegar kemur að mati á hæfi sveitarstjórnarmanns sem situr í stjórn fyrirtækja sem fulltrúi sveitarfélags eða í krafti hlutafjäreignar sveitarfélagsins, er sérstaklega áréttuð í 2. tl. 24. gr. samþykktar um stjórn Reykjavíkurborgar. Þar segir að það valdi ekki vanhæfi borgarfulltrúa ef hann „*situr í stjórn félags eða stofnunar sem fulltrúi Reykjavíkurborgar og hefur verið til þess kjörinn eða tilnefndur og tekur þátt í afgreiðslu máls sem félagið eða stofnunina varðar.*“

Niðurlag

Eins og rakið hefur verið hér að framan hefur við allar ákvarðanir stjórnar OR og REI, í því máli sem fyrirspurn umboðsmanns lýtur að, verið gengið út frá því að fyrirtækin séu einkaréttarlegir aðilar. Þau lúti sem slík ekki reglum opinbers réttar nema í þeim verkefnum sem eru sérstaklega falin sveitarfélögum að lögum eða hafa verið falin OR á grundvelli einkaleyfis. Hefur Reykjavíkurborg einnig haft þá sýn á starfsemi og eðli félaganna. Í þessu máli hefur hins vegar komið í ljós að gæta þarf betur að gegnsæi ákvarðanatöku, aðkomu kjörinna fulltrúa og eigenda að ákvörðunum OR. Er m.a. fullt tilefni til að velta fyrir sér til hvers stöðumboð borgarstjóra nær en borgarstjóri fer með atkvæðisrétt í öllum hluta- og sameignarfélögum sem Reykjavíkurborg á hlut í. Það hlutverk borgarstjóra er ekki bundið við OR.

Til að bregðast við þeirri gagnrýni sem fram hefur komið á meðferð þessa máls samþykkti borgarráð þann 18. október sl. að setja á laggirnar sérstakan stýrihóp um heildarstefnumótun og úttekt á málefnum Orkuveitu Reykjavíkur eins og áður hefur verið rakið. Er hlutverk hans m.a. að „*gera tillögu að breytingum á samþykktum og eftir atvikum nýju skipuriti OR sem tengi stjórnsýslu í fyrirtækinu betur við eigendur sína, borgar- og sveitarstjórnir og íbúana.*“

Þess ber að geta að engin ákvæði er að finna í sveitarstjórnarlögum nr. 45/1998 um samstarf sveitarfélaga við einkaaðila. Jafnframt er að mati Reykjavíkurborgar mjög tímabært að endurskoða VIII. kafla sveitarstjórnarlaga nr. 45/1998 sem fjallar um samvinnu sveitarfélaga. Í 81. gr. segir að sveitarfélög geti haft samvinnu sín á milli um framkvæmd einstakra verkefna. Geti slík samvinna meðal annars farið fram á vettvangi héraðsnefnda, byggðasamlaga, landshlutasamtaka og Sambands íslenskra

sveitarfélaga. Engu orði er minnst á samstarf á vettvangi félaga sem lúta reglum einkaréttarins, s.s. sameignarfélög eða hlutafélög. Samt er það staðreynd að sveitarfélög kjósa í auknum mæli að koma starfsemi sinni fyrir í slíkum félögum, ein eða í samstarfi með öðrum, hvort sem það eru ríki eða sveitarfélög vegna samkeppnisréttarlegra, skattalegra eða rekstrarlegra sjónarmiða. Það er því að mati Reykjavíkurborgar mjög brýnt að sá kafli sveitarstjórnarlaga verði endurskoðaður.

Kristbjörg Stephensen, hdl.

Hjálagt:

1. Bréf forstjóra Orkuveitu Reykjavíkur til stjórnar Orkuveitu Reykjavíkur, dags. 5.03.2007
2. Fundargerð stjórnarfundar Orkuveitu Reykjavíkur dags. 7.03.2007
3. Fundargerð stofnfundar Reykjavík Energy Invest, ehf, dags. 11.06.2007
4. Fundargerð stjórnarfundar Reykjavík Energy Invest, dags. 23.08.2007
5. Skýrsla stjórnar Reykjavík Energy Invest, ehf, sbr. 26.gr., sbr. 2. mgr. 5.gr. l.nr.138/1994., ásamt yfirlýsingu endurskoðanda, dags. 30.08.2007
6. Fundargerð hluthafafundar Reykjavík Energy Invest, ehf, dags. 11.09.2007
7. Fundargerð stjórnarfundar Reykjavík Energy Invest, hf, dags. 11.09.2007
8. Fundargerð stjórnarfundar Reykjavík Energy Invest hf, dags. 17.09.2007
9. Fundargerð stjórnarfundar Reykjavík Energy Invest hf, dags. 1.10.2007
10. Fundargerð fundar eigenda og stjórnar Orkuveitu Reykjavíkur, dags. 3.10.2007
11. Fundargerð stjórnarfundar Reykjavík Energy Invest hf, dags. 3.10.2007
12. Þjónustusamningur Orkuveitu Reykjavíkur og Reykjavík Energy Invest hf, dags. 3.10.2007, (á a) íslensku og b) á ensku)
13. Fundargerð stjórnarfundar Reykjavík Energy Invest hf, dags. 6.10.2007
14. Samningur Orkuveitu Reykjavíkur, Reykjavík Energy Invest, Geysir Green Energy FL Group, Sjávarvörn og Atorku, dags. 3.10.2007
15. Minnisblað forstjóra Orkuveitu Reykjavíkur til borgarstjóra, dags. 7.10.2007
16. Drög að erindisbréfi stýrihóps um heildarstefnumótun og úttekt á málefnum Orkuveitu Reykjavíkur
17. Samþykktir fyrir Reykjavík Energy Invest ehf, dags. 11.06.2007
18. Samþykktir fyrir Reykjavík Energy Invest hf, dags. 11.09.2007
19. Bréf LEX ehf. lögmannsstofu til RSK, dags. 8.10.2007 ásamt samþykktum stjórnar Reykjavík Energy Invest hf, frá 17.09.2007
20. Bréf LEX ehf. lögmannsstofu til RSK, dags. 9.10.2007 ásamt samþykktum hluthafafundar Reykjavík Energy Invest hf, frá 3.10.2007
21. Bréf LEX ehf. lögmannsstofu til RSK, dags. 10.10.2007 ásamt samþykktum stjórnar Reykjavík Energy Invest hf, frá 6.10. og 8.10.2007